

A Győri Ítéltábla a ... pártfogó ügyvéd ... által képviselt **felperesnek** az Országos Bírósági Hivatal Jogi Képviselési Osztálya által képviselt **alperes** ellen személyhez fűződő jogok megsértése iránt indított perében a Székesfehérvári Törvényszék 2018. március 9-én meghozott 4.P.20.322/2017/27. számú ítélete ellen a felperes által 29. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a felmerült 260.600,- (kettőszázhatvanezer-hatszáz) Ft fellebbezési eljárási illetéket, valamint a felperes pártfogó ügyvédjének a fellebbezési eljárásban felmerült díját az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és megállapította, hogy a felperes pártfogó ügyvédjének a díját, továbbá a feljegyzett illetéket az állam viseli.

Határozatának indokolásában rögzítette, hogy a Szombathelyi Városi Bíróság 8.B.849/2009/27. számon meghozott ítéletével a felperest 1 rb. folytatólagosan elkövetett csalás büntette és 1 rb. folytatólagosan elkövetett csalás vétsége miatt, mint többszörös visszaesőt halmazati büntetésként főbüntetésül 4 évi és 6 hónapi fegyházbüntetésre, mellékbüntetésül 5 évi közügyektől eltiltásra ítélte. A Győri Városi Bíróság Bk.452/2006/7. számú, illetve a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság Bkf.374/2006/2. számú ítéletével kiszabott 3 évi és 10 hónapi börtönbüntetés vonatkozásában engedélyezett feltételes szabadságot megszüntette, és megállapította, hogy a felperes feltételes szabadságra nem bocsátható. A Vas Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság ezt az ítéletet 3.Bf.158/2011/3. számú végzésével helybenhagyta; az ítélet indokolásából kitűnik, hogy a városi bíróság ítélete elleni fellebbezések a feltételes szabadságot megszüntető rendelkezést nem érintették.

Miután a felperes rabtársától arról szerzett tudomást, hogy a korábban engedélyezett feltételes szabadság megszüntetésére vonatkozó ítéleti rendelkezés nem helytálló, kérte ennek utólagos módosítását. Indítványát a Szombathelyi Járásbíróság 34.Beü.363/2016/2. számú végzésével elutasította, mely végzés ellen a felperes fellebbezett. A alperes neve, mint másodfokú bíróság Bpkf.345/2016/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta, és a 3 évi és 10

hónapi börtönbüntetés vonatkozásában engedélyezett feltételes szabadság megszüntetéséről szóló rendelkezést mellőzte. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróságnak a feltételes szabadság alatt elkövetett bűncselekmény miatt a felperes végrehajtandó szabadságvesztésre ítéletére hivatkozással a feltételes szabadságot megszüntető rendelkezése téves volt. A 2009. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Módtv.1) 10. § (2) bekezdése szűkítően módosította az 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1978. évi Btk.) 48. § (4) bekezdését, mégpedig akként, hogy a bíróság a feltételes szabadságot megszünteti, ha az elítéltet az ítélet jogerőre emelkedését megelőzően vagy azt követően elkövetett bűncselekmény miatt a feltételes szabadság alatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik. E rendelkezés azonban csak 2009. augusztus 9-étől 2010. január 12-éig volt hatályban, ugyanis a 2009. évi LXXXVI. törvény (Módtv.2) visszaállította a feltételes szabadság megszüntetésére vonatkozó korábbi szabályozást, mely szerint a bíróság a feltételes szabadságot akkor szünteti meg, ha az elítéltet a feltételes szabadság alatt elkövetett bűncselekmény miatt ítélik végrehajtandó szabadságvesztésre.

Bár a bűncselekmény elkövetési időpontjaként számításba veendő 2009. november 14-e abba az időszakba esik, mikor az 1978. évi Btk. 48. § (4) bekezdésének a Módtv.1-gyel megállapított szövege volt hatályban, azonban a feltételes szabadság megszüntetéséről rendelkező ítéletet nem a feltételes szabadság hatálya alatt hozták meg, így a feltételes szabadság megszüntetésének nem volt helye. A törvényszék kitért ugyanakkor arra is, hogy a felperesnek a feltételes szabadság kedvezményéből kizárására vonatkozó ítéleti rendelkezés törvényes volt, mivel ezt érintően jogszabályi változásra nem került sor.

Az elsőfokú bíróság rögzítette, miszerint a felperes 3.257.600,- Ft bírósági jogkörben okozott nemvagyoni kár megfizetése iránt terjesztett elő keresetet az alperes ellen. Előadta: 2036 napig tartották bizonytalanságban, hogy igazának érvényt tud-e szerezni, a nemvagyoni kár összegét pedig napi 1.600,- Ft-tal számította ki. Utalt arra, hogy az alperes bíróságainak eljárása a jogszabály téves alkalmazása, illetve nem hatályos jogszabály alkalmazása miatt súlyos jogsértéshez vezetett, és megsértették tisztességes eljáráshoz, valamint az egyenlő bánásmódhoz való jogát is. A felperes előadta azt is, hogy a súlyos igazságtalanság folytán pszichés károkat szenvedett, amelyet hozzátartozói is igazolni tudnak; szükség esetén egészségkárosodásának bizonyítására igazságügyi pszichológus szakértő kirendelését kérte.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Hangsúlyozta: a feltételes szabadság megszüntetése folytán utólagosan elrendelt fogházbüntetés összbüntetés alapját nem képezte, az a végrehajtandó ítéletek között fokozata szerint a legenyhébb, a foganatosítás sorrendjében pedig utolsóként szerepel 2021. július 24-ei kezdő nappal. A büntetés-végrehajtási intézet ezt az ítéletet a különleges eljárásban hozott végzés alapján a végrehajtandó szabadságvesztések sorából törölte. Mindebből az következik, hogy amennyiben a felperes hátrányt szenvedett el, úgy az téves jogalkalmazásával összefüggésben nem áll. Az eljárási jogsértések önmagukban a személyhez fűződő jogok sérelmét egyébként sem alapozzák meg, csak akkor, ha a bíróság az eljárási szabálysértést a fél személyiségének lényegét alkotó ismérvekkel összefüggésbe hozhatóan követte el.

Az elsőfokú bíróság felhívta a régi Ptk. 339. § (1) bekezdését, 349. § (1) és (3) bekezdéseit, és abból indult ki, hogy kártérítési felelősséget megalapozó magatartásként kizárólag a tények kirívóan okszerűtlen értékelése, a lényeges anyagi és eljárási szabálysértések minősülhetnek. A munka jellegével együtt járó jogszabály-alkalmazási és -értelmezési eltérések, illetve önmagában az a körülmény, hogy valamely bírósági határozat utóbb tévesnek bizonyul, az eljárási bíróság kártérítési felelősségét nem alapozza meg, nem valósít meg felróható magatartást. Az adott esetben a Szombathelyi Városi Bíróságnak (utóbb Szombathelyi Járásbíróságnak) az alapügyben, illetve a

különleges eljárás keretében téves jogalkalmazása nem tekinthető kirívóan súlyosnak, mert abban a rövid időszakban, amikor az 1978. évi Btk. 48. § (4) bekezdése a Módtv.1-gyel módosított szöveggel volt hatályban, egységes bírói gyakorlat a jogszabályi rendelkezés értelmezése tekintetében nem alakulhatott ki. Hangsúlyozta azt is, hogy a téves jogalkalmazás következtében a felperesnek büntetés-végrehajtási intézetben egyetlen napot sem kellett töltenie. Mindezek miatt - az alperes felróható magatartásának hiányában - a törvényszék a keresetet elutasította.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett; elsődlegesen annak megváltoztatását, és kereseti kérelmének megfelelő határozat hozatalát, másodlagosan pedig részítélet (helyesen: közbenső ítélet) meghozatalával annak megállapítását, hogy az alperes az őt ért nemvagyoni kárért helytállni tartozik, azösszezszerűséget érintően pedig az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Kiemelte, hogy a régi Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése a kárfelelősséget csupán jogellenességhez kötötte, így nincs jelentősége annak, hogy az alperes bíróságainak mulasztása kirívó jogszabálysértést valósított-e meg, avagy sem. Ő maga kárenyhítési kötelezettségének körében mindent megtett, hiszen miután az adott jogszabályi rendelkezésről értesült, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, azonban a kártérítési igény alapját képező bírói rendelkezést többször is helybenhagyták. Megjegyezte, hogy valamely jogszabály alkalmazása nem bírói gyakorlathoz kötött, hanem az szakmai kötelezettség, mindemellett pedig társadalmi elvárhatóság is. Az pedig nem állja meg a helyét, hogy az alperesi mulasztás folytán egyetlen napot sem töltött fogva jogosulatlanul. Ismételten hivatkozott a tisztességes eljáráshoz, valamint az egyenlő bánásmódhoz való joga megsértésére.

Az alperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Egyetértett a törvényszékkel abban, hogy felróható magatartásának hiányában kártérítés megfizetésére nem kötelezhető.

A fellebbezés alaptalan.

Az ítélet tábla mindenekelőtt azt rögzíti, hogy a felperes az elsőfokú eljárás során 22. számú beadványában keresetét kiterjesztette, és kérte az alperes kötelezését arra is, hogy a jogsértésért levélben és nyilvánosan televízióban, valamint a ... napilapban kérjen tőle bocsánatot. Hivatkozott arra, hogy megsértette az élethez, a testi épséghez és az egészséghez való jogát, valamint a személyes szabadsághoz és a magánélethez fűződő jogát. 26. számú beadványában immár 10.000.000,- Ft nemvagyoni „sérelemdíj” megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Mindehhez képest a 2018. március 9-ére kitűzött tárgyaláson jogi képviselője úgy nyilatkozott, hogy a felperes kereseti kérelme szerint 3.257.600,- Ft és ennek járulékai megfizetésére kéri az alperes kötelezését; a törvényszéknek e végleges kereseti kérelmet kellett elbírálnia.

A másodfokú bíróság az irányadó tényállást kiegészíti azzal, hogy

- a Szombathelyi Városi Bíróság 8.B.849/2009/27. számú ítélete 2011. március 24-én kelt, ellene az ügyész, valamint a felperes és védője is fellebbezett,
- a Vas Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2011. június 21-én meghozott 3.Bf.158/2011/3. számú végzésével a városi bíróság ítéletét helybenhagyta azzal, hogy annak rendelkezései törvényesek;

- a jogerős ítélet ellen a rendelkezésre álló adatok szerint a felperes öt alkalommal nyújtott be perújítási indítványt, melyből hármat az eljáró bíróságok elutasítottak, egy alkalommal a perújítási indítvány elutasítására vonatkozó határozat meghozatalát mellőzték, utolsó indítványát pedig a felperes visszavonta;
- a felperes különleges eljárás lefolytatása iránt 2016. június 15-én tett indítványt, melyet a Szombathelyi Járásbíróság tévesen utólagos mentesítés iránti kérelemnek tekintett;
- miután végzését a alperes neve hatályon kívül helyezte, a Szombathelyi Járásbíróság a 2016. október 11-én meghozott 34.Beü.363/2016/2. számú végzésével utasította el a felperesnek a feltételes szabadság megszüntetésére vonatkozó rendelkezés utólagos módosítása iránti indítványát;
- a felperes fellebbezése folytán eljáró alperes neve a 2016. december 15-én meghozott Bpkf.345/2016/3. számú végzésével változtatta meg e végzést úgy, hogy a 3 évi és 10 hónapi börtönbüntetés vonatkozásában engedélyezett feltételes szabadság megszüntetésére vonatkozó rendelkezést mellőzte;
- e jogerős végzés felperes részére történő kézbesítésének pontos időpontja a csatolt iratok alapján nem állapítható meg, azonban a felperes 2016. december 28-án kelt, a Szombathelyi Városi Bírósághoz címzett újabb különleges eljárás lefolytatása iránti kérelméből kitűnik, hogy a határozatot ezen időpontot megelőzően átvette.

Az így kiegészített tényállás alapján az elsőfokú bíróság érdemben helyesen döntött a kereset elutasításáról, azonban érveit az ítélet tábla az alábbiak szerint nem osztja.

A felperes keresetét lényegében arra alapította, hogy az alperesi bíróságok döntése folytán mintegy 5 év 6 hónap időtartamban abban a tudatban volt, hogy a feltételes szabadság megszüntetése folytán további 1 év 3 hónap és 9 nap (más nyilatkozata szerint 1 év 3 hónap és 15 nap) szabadságvesztést kell letöltenie. Előadása szerint ennek tudata olyan jellegű pszichés problémákat idézett elő nála, mely nem vagyoni kártérítés megítélésére ad alapot. Kiemelte, hogy az alperes megsértette a régi Ptk. 76. §-ában foglalt testi épséghez, egészséghez való jogát, az Alkotmány 57. § (1) bekezdése szerint a tisztességes eljáráshoz való jogát, illetve az egyenlő bánásmód követelményét.

Az ítélet tábla mindenekelőtt azt szögezi le, hogy a polgári jogi személyiségvédelem köre nem azonos az alapjogok katalógusával. Tény az, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog nemzetközi egyezmények, valamint az Alkotmány által védett eljárási alapjog, azonban nem tekinthető egyben személyiségi jognak is, mivel a védendő érték nem közvetlenül az emberi személyiségből fakad (BDT 2015.3337.). Bár a bíróságoknak törekedniük kell az eljárás ésszerű időn belüli befejezésére, a büntető eljárásban elkövetett eljárási alapjogsértés önmagában nem vagyoni kártérítés követelésére alapot nem ad, csak abban az esetben, ha az eljáró bíróság kifejezetten az eljárás valamely résztvevője személyiségének lényegét adó sajátosságok megsértése céljából nem biztosítja a tisztességes eljáráshoz való jogot (BDT 2016.3520.). Ugyancsak nem hivatkozhat alappal a felperes az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére; arra nézve nem merült fel adat, hogy a jogsértéskor a felperes rendelkezett az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkty.) 8. §-ában meghatározott valamely védett tulajdonsággal.

A régi Ptk. 339. § (1) bekezdéséből, valamint 349. § (1) és (3) bekezdéseiből következően ahhoz, hogy a bírósági jogkörben okozott kárért való felelősség megállapítható legyen, több, konjunktív feltételnek kell fennállnia: a sérelmet szenvedett fél részéről kár bekövetkezésének, az eljáró bíróság vonatkozásában felróhatóságnak, a kettő közötti okozati összefüggésnek, a felelősség alóli kimentés sikertelenségének, valamint speciális rendelkezésként annak, hogy a kár rendes jogorvoslással nem

volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.

Az elsőfokú bíróság a keresetet azért utasította el, mert megítélése szerint az alperes részéről a felróhatóság - kirívóan súlyos jogszabálysértés hiányában - hiányzik. Ezzel az állásponttal az ítélet tábla nem ért egyet. A alperes neve Bpkf.345/2016/3. számú végzésével a járásbíróság végzését azért változtatta meg, mert a feltételes szabadság megszüntetéséről rendelkező ítéletet nem a feltételes szabadság hatálya alatt hozták meg. Az adott esetben az eljáró bíróságok az 1978. évi Btk. 48. § (4) bekezdését értelmezték nyilvánvalóan tévesen, és nem arról van szó, hogy döntésük mérlegelés eredménye lett volna. Tény, hogy az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésben a felperes és védője külön nem hivatkoztak a feltételes szabadság megszüntetésére vonatkozó rendelkezés jogellenességére, azonban az 1998. évi Be. 348. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróságnak - ha e törvény kivételt nem tesz - a fellebbezéssel megtámadott ítéletet az azt megelőző bírósági eljárással együtt kellett felülbírálnia, és reformációs jogköre a feltételes szabadság megszüntetésére vonatkozó rendelkezésre annak ellenére kiterjedt, hogy a fellebbezések külön erre nem tértek ki. A felróhatóság megítélése szempontjából nem volt jelentősége annak, hogy az 1998. évi Be. 557. § (1) bekezdése - egyébként rendes jogorvoslatnak nem minősülő - különleges eljárás keretében lehetővé tette a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezés utólagos módosítását.

Az ítélet tábla álláspontja szerint azonban nem vonható következtetés arra, hogy az alperes bíróságainak jogellenes döntése folytán a felperest kár érte; az oksági láncolatban ugyanis a feltételes szabadság megszüntetésére vonatkozó döntés nem tekinthető meghatározó - az általános életpasztorátok szerint az események rendszerinti lefolyása mellett az eredmény létrehozására alkalmas - oknak (Kúria Pfv.IV.21.269/2016/4. számú közbenső ítélete). A büntető ügy irataiból megállapítható, hogy a hosszú ideig tartó szabadságvesztés büntetés a felperesnél frusztrációt okozott, a bíróság döntésébe nem tudott belenyugodni. Ez kitűnik a jogerős elítélést követő számos perújítási indítványból, azok azonban a bűnösség megállapítását és a büntetés kiszabását sérelmezték, a feltételes szabadság jogellenes megszüntetésére ugyanakkor nem utaltak. A felperes maga adta elő, hogy 2011. augusztusában (a rendelkezésre álló iratok alapján helyesen 2011. júniusában) egy másik elítélttől szerzett tudomást, hogy feltételes szabadságát jogszabálysértően szüntették meg (Székesfehérvári Törvényszék 4.P.20.322/2017/26. számú beadvány 2. oldala). Eddig az időpontig tehát maga sem az alapítélet e rendelkezését tekintette jogellenesnek, így lelki sérülés, egészségromlás nála emiatt nem következhetett be. A különleges eljárás keretében előterjesztett felperesi indítványt néhány hónapon belül jogerősen elbírálták; az ez idő alatti bizonytalanság pedig nem vagyoni kárigényt nem alapoz meg. Helyesen utalt végül arra az elsőfokú bíróság, hogy a büntetés-végrehajtási intézet a jogerős végzés folytán a fogház fokozatú ítéletet a végrehajtandó szabadságvesztések sorából törölte, ennek következtében a felperesnek szabadságelvonást elszenvednie nem kellett.

Mindezek miatt az ítélet tábla a törvényszék ítéletét a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - az indoklás fenti módosításával - helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a régi Pp. 84. § (1) bekezdésének a) pontja, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (1) bekezdése és 46. § (1) bekezdése, valamint a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban című 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján megállapította, hogy a felmerült 260.600,- Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

A régi Pp. 84. § (1) bekezdésének d) pontja és 87. § (2) bekezdése értelmében az ítélőtábla megállapította azt is, hogy 3.257.600,- Ft fellebbezési pertárgyérték alapján a felperes pártfogó ügyvédjének a másodfokú eljárásban felmerült díját a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. Tv. 11/A.§ és 14.§ a./ pontja szerint az állam viseli.

Győr, 2018. szeptember 4.

Dr. Világi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

. Szabó Péter sk.
előadó bíró

. Sarmon Hedvig sk.
bíró

A kiadmány hitelül: kiadó